

החברותא

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס' 653 בס"ד ערש"ק פרי' צו שבת הגדול י"ב ניסן תשפ"א

פנינים יקרים מעניני דיומא

איתא במדרש (שמ"ר טו) החודש הזה לכם, הה"ד אשרי הגוי אשר ה' אלקיו (תהלים לג) משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראשי חדשים של גאולה שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, רמז להם לישראל שהוא ראש להם לתשועה הנצחית. (מרכה חיים)

שבת הגדול שקודם פסח הוא הביטול להשי"ת בלבד כי בכל המועדות יש לבני ישראל ענין מיוחד זמן חירותנו מתן תורתנו שמחתנו, וזהו אל יתהלל חכם בחכמתו הוא מתן תורה עשיר בעשרו הוא זמן שמחתנו הגבור בגבורתו הכובש את יצרו כי אם בואת הוא השבת השכל וידוע לדעת כי אני ה' מקדישכם, הרי שצריך להיות השבת עיקר וקודם לכל המועדות. (שפת אמת)

הנה נודע מחז"ל השב מיראה זדונות נעשין שגגות ומאהבה נעשין זכויות, בר"ה עושין תשובה מיראה ונעשין העוונות שגגות והולכים לתשליך לקיים ותשליך במצולות ים כל חטאתם אבל אין מעביר אותם לגמרי. בפורים עושים תשובה מאהבה ואז נעשין זכויות והולכין אח"כ קודם הפסח לוקח אותן מהמים כי זכויות המה ונקראים מי מצוה. (המגיד מזלמשוב וצ"ל)

הרה"ק רבי מיאל מיכל מזלמשוב וצ"ל היה עני מרוד הגיע ליל הסדר ולא היה לו בגדים שיחדשו בהם לכבוד החג פתח פיו הקדוש ואמר רבש"ע לא נתת לי מאומה להתחדשות מבקש אני ממך תחדש אותנו בשכל גבוה. (מלבי בקדוש)

ויהי לנחש וינס משה מפניו (שמות ד, ג) הענין תמוה הרי שנינו במסכת ברכות (פ"ה מ"א) אפילו נחש כרוך על עקביו לא יפסיק ואיך גם משה מפני הנחש תוך כדי דיבורו עם השי"ת, אמנם כן דמשה רבינו ע"ה בגודל ענותנותו חשב שאין הוא ראוי לדבר עם הקב"ה והבין בדעתו שמחמת כן שלח ה' את הנחש לרמוז לו שאין חפץ לדבר עמו עוד. (מהרי"ל דיסקין וצ"ל)

בערב תאכלו מצות (שמות יב, יח) בערב - לשון עריבות ומתיקות כמו שמבקשין והערב נא ה' אלקינא את דברי תורתך בפנינו, והיינו שתהיה המצוה הזו של אכילת מצה מתוק לחיך והערב לנפש כי היא מצוה זמנית פעם אחת בשנה. (תפארת שלמה)

קושית הראשונים למה אין אנו מברכים ברכה על מצוות ספור יציאת מצרים בליל הסדר, ומתריצים שברכת אשר גאלנו שאומרים בסוף סדר מגיד הוא ברכה על ספור יציאת מצרים. וקשה הלא צריך לברך על כל מצוה עובר לעשותה, התירוץ בזה שיש להשוות ספור יציאת מצרים לטבילת הגר שמכרך על הטבילה רק אחר טבילתו כי אי אפשר לברך קודם הטבילה שעדיין אינו יהודי, גם אנו בליל הסדר קודם הארת קדושת ליל הסדר הרי אנו כגר קודם שטבל... והבן. (חתם סופר)

כנגד ארבע בנים דברה תורה אחד חכם אחד רשע וכו', פעמים גם בנים רשעים אפשר שיהיה נצמח איזה טובה לאב כענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל ובני קטורה שיצא הפסולת על ידיהם אלא שבזה צריך שיוזכה האב שיופקע תורת זרעו מהם כמו שנאמר באברהם כי ביצחק יקרא לך זרע (בראשית כא, יב) והרי מנשה מאותן שאין להם חלק לעוה"ב ומכל מקום אלו לא נולד היה נאבד ח"ו משיח בן דוד וכד', כן בשאלת בן הרשע ואף אתה הקהה אשר שיניו ואפילו הכי שמחו על בשורת לידתו ודו"ק. (צדקת הצדיק)

בעבור זה העמדתך וכו' ולמען ספר שמי בכל הארץ שיש מנהיג בעולם המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית וזהו פסח פה סח ר"ל המדבר כלומר אף שכבר ברא כל העולמות הרי הוא בבחינת מדבר עם עבדיו ועודם לפניו. (קדושת לוי)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א



שיחת הרא"ש ז"ע"א אצל אבי שביע של פסח קשל"ץ ה'תקכ"א ע"מ א.א.

א

פועל עמנו בגלל שהוא רוצה להיטיב
לברואיו, ולהראות לנו את הטוב שהוא
הכין עבורינו לאחרית הימים.

ואל הטוב הזה נזכה כאשר נחיה באותו מצב
כמו שהיו היהודים במצרים. במצרים יצאו
ממ"ט שערי טומאה, ועכשיו אנו שקועים
בני שערי טומאה, ולכן אנו שוקעים
ושוקעים, ולא נוכל לצאת מזה אלא
באמצעות נס כמו שהיה ביציאת מצרים,
שהרבש"ע נתן לנו באתערותא דלעילא
שנכיר את המ"ט שערי טומאה שלנו,
ומתוך שראו את שפלותם נהיו לגמרי
מופשטים ממציות הגוף ועי"ז זכו להכרת
הבורא - ראתה שפחה על הים, ועי"ז הגיעו
לנעשה ונשמע. כי כאשר אדם מכיר את
מהותו - מה אנו מה חיינו, אזי בכל פעולה
שהוא עושה הוא שומע ממנה כי ה' הוא
האלקים והכל רק רחמים. כך מגיעים אל
ההשגה האמיתית ולדעת האמיתית. כך היה
במצרים, ובאופן זה תהיה הגאולה השלימה.

ב

אך בעוד שבמצרים היינו רק במ"ט שערי
טומאה, אחרי מתן תורה נכנסנו לחמישים
שערי טומאה. כי עכשיו יש לנו את התורה
הקדושה, והמציות שלנו היא מציאות
התורה, ולכן במצרים היתה הגאולה
באתערותא דלעילא, ובני ישראל באו אל
ההכרה הזו באתערותא דלעילא, אולם
ממתן תורה ואילך העבודה היא -
אתערותא דלתתא. הרבש"ע דורש מאיתנו
שאנו נעבוד את העבודה שלנו ונביא את

כשהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים
הוא גילה לפניהם את מציאותו עד שראו כל
העם כי אין עוד מלבדו. אולם ביציאת
מצרים זכו בני ישראל להכרה זו באתערותא
דלעילא, ע"י שהרבש"ע האיר להם להכיר
את מהותם ומעמדם, וברגע שנוכחו לראות
שהם שקועים במ"ט שערי טומאה, באותה
נשימה הם השיגו את מציאות הקדושה,
וראו כי ה' הוא האלוקים. כמו בהר הכרמל,
שאחרי שאלוהו הנביא הביא אותם להכרה
שהם נביאי הבעל מיד צעקו "ה' הוא
האלקים", כך היה במצרים, אחרי שראו
באתערותא דלעילא את מ"ט שערי טומאה
שלהם, הם הכירו בכל פעולה שעשו כי ה'
הוא האלוקים. כי איך יש בהם כח ללכת, או
לבקוע את הים. כך ראו בכל פעולה את כח
הפועל בנפעל.

וזו היא עבודת האדם בעולמו. הרי אנו
צריכים להגיע לבחינת גאולה שלימה,
שיהיה "והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני
כל חי", וכמו שבמצרים הקב"ה הראה את
עצמו לעיני ישראל כך עכשיו הוא יראה את
עצמו לעיני כל חי. ולבחינה הזו שיהיה
"לעיני כל חי" איננו יכולים להגיע רק אם
נחיה במצב שלנו, בהכרה של המציאות
שלנו, שהיא: מ"ט שערי טומאה, נביאי
הבעל. ואז בכל פעולה שנעשית
באמצעותנו נכיר שה' הוא האלוקים. כי
אין בידנו כל כח לעשות מאומה, וכל הנפעל
באמצעותנו הוא רק מכח הרחמים, שהוא

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א



הגאולה. אף שבעצם הרבש"ע לא רוצה מאיתנו מאומה, כי מה יש לרבש"ע לצפות מאיתנו? מה אנו יכולים לתת לו? מי אנו בכלל? ואם כבר ניתן משהו איזה חשיבות יש לזה? מה יתן ומה יוסיף לו מה שאנו נותנים? מה שהוא מצפה מאיתנו זה רק שנכיר את המציאות שלנו, וכמו בהמה שבשעה שהיא מתייגעת וחורשת עבור האדון שלה היא לא חושבת כלל שעושה משהו, כי הרי היא בהמה, כך גם אנו בעבודתנו צריכים (לא) להרגיש כמו העבודה של הבהמה. זו היא האתערותא דלתתא שהוא מצפה מאיתנו.

קודם מתן תורה הוא לא דרש מאיתנו שנכיר את ההכרה הזו שאנו בני שערי טומאה, כי עוד לא היה לנו אז שום מצוה. ולשם כך הוא נתן לנו את מצות קרבן פסח, ובזכות המצוה הזו שקיימנו במסירות נפש - למרות שהמצרים הציקו לנו, עמדנו בצער ובפחד וקיימנו - הוא גילה לנו את מציאותו. ועכשיו, אחרי מתן תורה, אנו שקועים בני שערי טומאה, [התורה היא נ' שערי קדושה, ובגלל שאנו לא מקיימים אותה אנו שקועים בני שערי טומאה - זה לעומת זה], וכאשר נגיע להכרה הזו תהיה הגאולה. כל אריכות הגלות הזו היא משום שאנו מחכים עד שנשמע את הני' שערי טומאה שלנו, ומזה תצמח הישועה. כי "מבשרי" - "אחזה אלוקה".

ג

זו היא התכלית של האדם, שתמיד יכיר את העצמיות שלו, וידע כי אין לו עדיפות על הכלב שנובח בחוץ. הרי אם הרבש"ע היה

נותן לכלב את אותה בחינה שנתן לו הוא היה אותו דבר, אם כן במה הוא שונה מן הכלב, או מן החתול ברחוב. שניהם אותו דבר. גם לברווז נתן הרבש"ע טבע שצולל וטובל בתוך המים, אז במה האדם טוב יותר כאשר הוא טובל במקוה? למה הוא מרגיש התנשאות בטבילה זו? הוא צריך להחזיק את עצמו כמו שהברווז מחזיק את עצמו - הברווז טובל, ואותו דבר האדם טובל, במה הוא שונה ממנו? מהי היעובדה' הגדולה שהוא עושה כאשר הוא טובל במקוה לכבוד שבת? אם הוא היה טובל בדיוק כמו ברווז היתה זו פעולה לכבוד שבת, כי אז הטבילה הזו היתה מעשה ידיו של הרבש"ע ולא שלו. אבל כשהוא מציאות, כשהולך בידחילו ורחימו' לטבול במקוה, במה הוא שונה מהברווז?

זוהי סיבת הגלות הארוכה שלנו, כי את כל הפעולות שלנו - אנו עושים. ואיננו מונחים אז בני' שערי טומאה שלנו, לדעת ש"ממך הכל ומידך נתנו לך". כי במצרים היינו במ"ט שערי טומאה ובאתערותא דלעילא הראו לנו שה' הוא האלקים, ועכשיו אנו צריכים לפעול את זה באתערותא דלתתא, והפעולה היא - להכיר שהוא עושה בעבורינו ולא אנו פועלים עבורו. הוא עושה בעבורינו את הני' שערי טומאה, שאנו שקועים בני' שערי טומאה ובכל זאת לא נשארים שם כי אנו משיגים כי ה' הוא האלקים, כי מתוך השאלו הזה אנו שומעים "בהמות" בכל פעולה שאנו עושים.

המשך יבוא אי"ה



המשך פנינים יקרים

בשאלת החכם מה העדות והחוקים וכו', לכאורה איך שואל טעם על חוקה, אך כי באמת כתוב מגיד דבריו ביעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, שבני ישראל יודעים טעם גם בחוקה והוא ע"י שמאמין ועושה החוק באמת אף בלי הרגשת הטעם, עי"ז זוכה לידע הטעם גם כן, והוא בעצמו ג"כ אכילת מצה אף שהיא בלי טעמים רק כמו שהיא. (שפתי אמת)

זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים וכו' ויקד העם וישתחוו (שמות יג, כו) רש"י מבאר שהשתחוו על בשורת הגאולה ביאת הארץ ובשורת הבנים שיהיו להם לכאורה אין הדעת נותנת לשמוח על בשורת הבנים כשיש ביניהם רשעים, ואפשר לומר שהכוונה בדברי רש"י על בשורת הגאולה על בשורת ביאת הארץ ועל בשורת הבנים שיהיו להם, אע"פ שיש ביניהם רשעים עם כל זאת גאלם הקב"ה, כן יהיה לעתיד לבא והוא נפלא. (וללוי אמר)

בפסח שואל הבן מה נשתנה ולמה דוקא שואל הבן בפסח ואינו שואל בסוכות וכו', הכלל כי יש פלוגתא בגמרא חד אמר בניסן נברא העולם וחד אמר בתשרי נברא העולם, והנה יש שני הנהגות שהקב"ה מנהיג העולם בניסן ההנהגה ע"י תפארת ישראל לכך היה להם לישראל נסים ונפלאות בזה החודש, בתשרי ההנהגה שהשי"ת בחסדו הגדול, נמצא אלו ואלו דברי אלקים חיים, וזהו הרמז שהבן שואל בפסח כי שכל האב גדול משכל הבן רק לאהבת האב להבן מצמצם עצמו האב להשיב תשובה לקושיית הבן להתפאר עמהם לעשות רצונם. (קדושת לוי)

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (פסחים קמז) ואיך אפשר לאדם לזכות לכך? אין זה אלא ע"י שהוא משקיע בה את ראשו ורובו ביגיעת הנפש, על ידי כך רואה ומרגיש בנפשו וברוחו שהוא יוצא לבלי קדוש זה ממצרים, מיצרי הנפש לתכלית ההשגות והדרגות. (מרבח חיים)

קדש לי כל בכור וכו' (שמות יג, ב) פרש"י לי הוא לעצמי קנתיים ע"י שהכיתי בכורי מצרים, נקדים להתבונן במהות מכת בכורות שנצטוו עליהם משה קודם לשאר המכות ככתוב (שם ד, כא) ואמרת אל פרעה כה אמר ה' בני בכורי ישראל וכן להלן הגני הורג את בנך בכורך, והנראה בזה שהקב"ה גילה יקרת מעלתם שהם עמו ונחלתו היקרים והחשובים וכאשר יציאת מצרים מהוה הכנה רבה ויסוד גדול שישראל הולכים להיות לעם סגולה כערך הבכור בעולם...

והיה לך לאות על ירך וכו' ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה (שמות יג, ח) אין והיה אלא לשון שמחה, הרמז בזה אפילו בומנים שאין במה לשמוח עם כל זה מצות השמחה חק בלא טעם, וזהו ושמרת את החוקה הזאת של השמחה מימים ימימה בכל זמן ובכל מקום. (וללוי אמר)

ויקח משה את עצמות יוסף וכו' (שמות יג, ט) העצמות של יוסף הוא יראת החטא שקודם לחכמתו וזה צריך לקחת בעת שרואה שינוי בהתנהגות שאינו מבין בהם, גם זה מזכך החכמה להיות נבלע בלב בדבקות גמורה. (צדקת הצדיק)

והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה. אע"פ שהחכמים עסקו כל הלילה ביציאת מצרים והגיעו להשגות נשגבות ביותר נשארו בכל זאת באמונה הפשוטה וזהו מה שאמרו התלמידים הגיע זמן קריאת שמע - אמונה פשוטה קבלת עול מלכות שמים בתמימות.

יציאת מצרים הכנה לקבלת התורה וההכנה הוא לקנות שפלות רוח מהמצה כי לקנין התורה נדרש לב שפל והכנעה כידוע. שפל רוח עולה כמספר 'חרות' מזמן חרותנו לקנות שפלות הרוח. (אמרי חיים)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים



לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

